

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 13 april 1891, kl. 1 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om ändrad lydelse af § 15 i kongl. förordningen angående eldfarliga oljor och vissa andra dermed jemförliga vätskor den 26 november 1875.

I § 1 af ofvanberörda förordning meddelas bestämmelser om de eldfarliga ämnen, å hvilka förordningen eger tillämpning. Derjemte indelas eldfarliga oljor i två klasser, nemligen *första klassen eller mycket eldfarliga oljor* samt *andra klassen eller mindre eldfarliga oljor*. Till *första klassen* räknas gasolja, rå petroleum m. fl. Till *andra klassen* hänföras, jemte andra, fotogén, astralolja.

Beträffande de för minuthandel med eldfarliga oljor afsedda förråd innehålla §§ 15, 16 och 17 i förordningen följande stadganden:

»§ 15.

De för minuthandel med eldfarliga oljor afsedda förråd indelas i *större* och *mindre*.

Större förråd må innehålla 1,000 kannor och kan med Wår Befallningshafvandes tillstånd få, derest omständigheter dertill föranleda, ökas

Bih. till Riksd. Prot. 1891. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 13 Häft. (N:o 15).

till 2,000 kannor, dock att eldfarlig olja af 1:sta klassen icke må i sådant förråd ingå till större myckenhet än 200 kannor i förstnämnda och 400 kannor i sistnämnda fall.

Mindre förråd må utgöra 300 kannor, dock att i sådant förråd eldfarlig olja af 1:sta klassen icke må ingå till större myckenhet än 30 kannor.

§ 16.

Mom. 1. Lägenhet, afsedd att innehålla *större* förråd af eldfarlig olja, skall vara till alla delar eldfast med dörr och luckor af jern, hvilka kunna utifrån tillslutas, samt i öfrigt hafva sådant läge eller vara så inrättad, att något aflopp för oljan derifrån icke finnes och att tillräcklig luftvexling der eger rum.

Ej må lägenhet för nyss sagda ändamål begagnas förr än, uppå derom gjord ansökning vederbörande polismyndighet, efter föregående, på sökandens bekostnad förrättad besigtning, dertill meddelat tillstånd.

Mom. 2. Vid begagnande af lägenhet, hvarom i mom. 1 sägs, iakttages:

a) att i lägenheten icke må inrymmas annan lätt antändlig eller på annat sätt eldfarlig vara af hvad slag som helst;

b) att kärl, hvori oljan förvaras, skola vara antingen af metall eller af trä med jernband samt starka och väl tillslutna; samt

c) att i lägenheten ej må rökas tobak eller der tändas eller dit medföras eld eller tändstickor.

§ 17.

Mindre förråd af eldfarlig olja må förvaras uti vanlig handelsbod under följande vilkor:

a) att kärl, innehållande sådan olja, skall vara stadigt uppställt på en från andra handelsvaror afskild plats;

b) att eldfarlig olja af 2:dra klassen förvaras å sådana kärl, som i § 16, mom. 2, punkten b omförmälas; att till förvarande af 1:sta klassens olja användas slutna metallkärl af högst 10 kannors rymd, dock att högst 3 kannor sådan olja må kunna förvaras i slutna glas- eller stenkärl, som hvarterdera rymma högst 25 kubiktum, med iakttagande härvid, att dessa kärl skola uppställas på ett mot kullslagning och sammanstötning betryggande sätt; samt

c) att i handelsbod, hvarest eldfarlig olja hålles till salu, icke må säljas eller förvaras krut eller andra sprängämnen».

Två motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om ändring i § 15 i ofvanberörda förordning af den 26 november 1875 hafva vid innevarande riksdag väckts inom Andra Kammaren och remitterats till dess fjerde tillfälliga utskott, nemligen motionen n:o 68 af herr Olof Olson i Stensdalen och motionen n:o 164 af herr C. G. Bruse.

Dessa två motioner, som inom utskottet behandlats i ett sammanhang, hafva följande lydelse:

motionen n:o 68.

»I kongl. förordningen den 26 november 1875 angående eldfarliga oljor och vissa andra dermed jemförliga vätskor föreskrifves i § 15 bland annat, att »mindre förråd» må utgöra 300 kannor, dock att i sådant förråd eldfarlig olja af 1:a klassen icke må ingå till större myckenhet än 30 kannor. För alla mera aflägsse boende idkare af landthandel medför denna bestämmelse ganska afsevärda olägenheter genom behövet att i smärre poster allt som oftast hemtaga en så pass vigtig nödvändighetsvara som fotogén, hvilka olägenheter åter hafva till följd, att denna vara fördyras mer än hvad som kan anses skäligt och rimligt. Om den bestämda quantiteten af 300 kannor finge åtminstone fördubblas, skulle, efter mitt förmenande, eldfaran eller risken, som kan åtfölja förvaringen af en sådan quantitet, ingalunda ökas i proportion mot de fördelar, som deremot af en sådan anordning skulle uppstå för konsumenterna genom ett billigare försäljningspris, enär omkostnaderna för varans inköp, hemforslande m. m. alltid ställa sig jemförelsevis förmånligare för ett större än för ett mindre parti. Då emellertid en sådan förändring otvifvelaktigt skulle vara till gagn för den i våra skogsbygder mera aflägsse boende befolkningen, tillåter jag mig hemställa, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring i § 15 af ofvanberörda förordning, att s. k. mindre förråd må utgöra 600 kannor i stället för nu bestämda 300 kannor, dock utan ändring af innehållet i nämnda paragraf för öfrigt;» och

motionen n:o 164.

»Då under en längre följd af år genom dagligt begagnande af gasolja till lyse i grufvor erfarenhet vunnits, huru den bör handhafvas för att icke någon olycka må ega rum, har det derjemte visat sig att detta lyse vid arbeten inom bergslagen varit både billigare och ändamålsenligare att använda i stället för stickor och bloss af furu, som förut varit använda, utan gasoljan har äfven haft det stora företrädet att vara mindre eldfarlig än det förut begagnade lyset.

För mig är det icke bekant att genom begagnande af densamma någon eldsvåda på landsbygden inträffat, då deremot det förut begagnade lyset förorsakade många sådana årligen. Gasoljan har därför kommit till användning, icke blott vid grufarbeten, utan äfven vid hyttor samt alla andra utom hus förefallande göromål, till hvilka lyse erfordrats.

Det har varit synnerligen besvärligt för den befolkning, som bor mera aflägsset från kommunikationslederna, att kunna förse sig med denna vara, då handlandena icke ega rättighet att innehafva »större myckenhet än 30 kannor», hvilket icke blott förorsakar att varan betydligt fördyras, utan, hvad värre är, allt för ofta tager slut, hvilket vid många tillfällen förorsakar både oro och bekymmer vid arbeten, som icke få afstanna vid mörkrets inbrott.

Dessa olägenheter kunna afhjelpas med att förordningen ändrades derhän, att handlande, som förser ortens behof, komme i åtnjutande af samma rättighet, som personer, hvilka för eget behof genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes tillstånd få af första klassens olja innehafva 70 kannor.

För städer och köpingar, der eldsvådor och tillbud dertill ofta förekomma, torde försigtigheten bjuda att det nuvarande maximum icke ökas; jag tillåter mig därför hemställa, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring i § 15 af kongl. förordningen den 26 november 1875 angående eldfarliga oljor, att mindre förråd å landet må utgöra 600 kannor, dock att i sådant förråd eldfarlig olja af första klassen icke må ingå till större myckenhet än 70 kannor.»

Innan utskottet ingår i bedömande af nu förevarande två motioner, anser utskottet sig böra återföra i kammarens minne en motion, som vid 1889 års riksdag väcktes inom Andra Kammaren af herr L. F. Odell,

samt det beslut, nämnda motion föranledde. Herr Odell föreslog, att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t anhålla om sådan ändring dels i § 15 af förordningen angående eldfarliga oljor m. m. den 26 november 1875, att i *mindre förråd*, hvilket, såsom hittills, skulle utgöra 300 kannor, eldfarlig olja af första klassen finge ingå till en myckenhet af 80 kannor i stället för 30 kannor, dels ock i § 17 i samma förordning att af eldfarlig olja i *mindre förråd* högst 30 liter gasolja och 50 liter fotogén skulle få förvaras i vanlig handelsbod eller »uti i dess omedelbara närhet belägen packbod och återstoden i annat från handelsboden afskildt magasin eller annat lämpligt förvaringsrum, hvori ingen finge med lyse eller rökande tobak inträda». I enlighet med tillfälliga utskottets n:o 2 utlåtande n:o 5 har Andra Kammaren den 2 mars 1889 utan votering funnit herr Odells ifrågavarande motion icke föranleda någon åtgärd.

Vid bedömandet af den myckenhet eldfarliga oljor samt klassen af dessa, som må förvaras i de för minuthandel med dylika oljor afsedda förråd, bör gifvetvis i säkerhetens intresse hänsyn tagas till det ena eller andra förrådets lagbestämda läge, inredning och beskaffenhet för öfrigt. Den nu gällande lagen innehåller, såsom synes af här ofvan citerade §§ 16 och 17 i ifrågavarande förordning, en mycket skarpt uppdragen skilnad emellan det s. k. större och det s. k. mindre förråd af eldfarliga oljor. Denna skilnad är gifvetvis föranledd af den olika myckenhet oljor och slaget af dessa, som jemlikt samma förordning är ämnad att förvaras i det ena eller i det andra förrådet. Ur säkerhetssynpunkt vore det, enligt utskottets förmenande, ingalunda välbetänt att medverka till den af motionärerna åsyftade lagförändring, genom hvilken, enligt *båda motionerna*, myckenheten eldfarliga oljor, som hädanefter skulle få inrymmas i det mindre förrådet, skulle fördubblas, och, enligt *herr Brusés motion*, kanntalet af den såsom mycket eldfarlig ansedda gasoljan skulle mer än fördubblas. Åtminstone borde väl samtidigt med en dylik lagförändring bestämmelserna rörande läget och beskaffenheten af lokalen för det mindre förrådet skärpas; men icke i någon af motionerna förutsattes eller föreslås en dylik skärpning. Lokalen för det mindre förrådet skulle fortfarande blifva en vanlig handelsbod, i hvilken hvarjehanda andra, lätt antändliga varor inrymmas, och der, såsom herr Odell i ofvanberörda motion riktigt anmärker, »eldning förekommer och belysning med lampor eller annorledes är nödvändig.»

Då således genom bifall till förevarande motioner eller till någon af dem skilnaden emellan större och mindre förråd, hvad myckenheten eldfarliga oljor angår, icke skulle blifva synnerligen stor, men faran för olycksfall i det mindre förrådet skulle komma att betydligt ökas, måste utskottet redan på ofvan anförda, ur säkerhetssynpunkt hemtade skäl afstyrka bifall till båda motionerna.

Utskottet vill emellertid jemväl upptaga till bemötande de skäl, som i motionerna blifvit anförda för bifall till desamma. Dessa skäl kunna anses vara hufvudsakligen två, nemligen 1:o) att det mindre förrådet, helst sedan gasoljan kommit till användning vid grufdriften, ofta tager slut förr än ny vara hunnit anskaffas, och 2:o) att omkostnaderna för varans hemforslande och inköp ställa sig jemförelsevis förmånligare för ett större parti än för ett mindre.

Beträffande då först det under mom. 1:o) här ofvan anmärkta skäl, så må detta vara riktigt, men olägenheten härutinnan lär lättast och bäst kunna förekommas derigenom, att en landthandlande, inom hvars handelsområde afsättningen af eldfarliga oljor är större än att den kan tillgodoses genom s. k. mindre förråd, förskaffar sig rätt till s. k. större förråd.

I anledning af uppgiften, att hemforslingen af ett större parti eldfarliga oljor skulle ställa sig jemförelsevis förmånligare än hemforslingen af ett mindre parti sådan vara, har utskottet å jernvägsstationen i Stockholm fått den upplysning, att nedsättning i jernvägsfrakt för eldfarliga oljor ej kan ernås med mindre partiet, som skall fraktas, utgör minst 830 kannor. Om ifrågavarande slag af varor skola fraktas annorledes än å jernväg, landvägen eller sjöledes, så torde fraktkostnaden äfven då stå i ett visst gifvet förhållande till partiets storlek. Utskottet håller alltså före, att hemforslingen af eldfarliga oljor ställer sig jemförelsevis lika, om partiet utgör 600 eller 300 kannor. Vål torde kunna inträffa, att inköpspriset i någon mån kan jemförelsevis blifva lägre, om köp på en gång slutas om 600 kannor än om köpet gäller allenast 300 kannor; men denna prisskilnad uppväges säkerligen af den högre kostnad, som varuegaren får vidkännas för brandförsäkring af ett lager, som innehåller ända till 600 kannor eldfarliga oljor, enär risken för brandförsäkringsinrättningen måste ökas i samma mån myckenheten af eldfarliga ämnen, som ingå i varulagret, förstoras.

På grund af hvad sålunda anförts, får utskottet hemställa:

- a) att herr Olof Olsons i Stensdalen förevarande motion icke måtte föranleda någon åtgärd;

b) att herr C. G. Bruses förevarande motion icke måtte föranleda någon åtgärd.

Stockholm den 13 april 1891.

På utskottets vägnar:

G. BRUZELIUS.

Reservation

vid *punkten a)* af herr *Olof Olson* i Stensdalen, som ansett att hans ifrågavarande motion bort af utskottet tillstyrkas.
